

Základní škola a Mateřská škola Hořepník
náměstí Prof. Bechyně 53, 394 21 Hořepník

Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je závažným problémem, jehož řešení si vyžaduje náročnou práci s dítětem a často také s jeho zákonnými zástupci. Bývá důsledkem individuálních rozdílů v osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci i jejich rodinné výchově. Neprospěch je často způsoben souborem příčin, které je třeba dobře rozpoznat. Při řešení školních neúspěchů je nutná úzká spolupráce pedagogických pracovníků, zákonných zástupců a žáka samotného.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z Vyhlášky č. 27/2016Sb a jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek ke zlepšení jejich školní úspěšnosti.

Neúspěchem ve škole mohou být ohroženy:

Žáci se speciálně vzdělávacími potřebami

žáci, kteří přicházejí z MŠ na 1. stupeň ZŠ

žáci, kteří přestupují na 2. stupeň ZŠ

žáci, kteří přešli z jiné ZŠ

žáci, kteří jsou nemocní a mají dlouhodobou absenci

žáci, u kterých nastala změna rodinné situace

žáci z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami

žáci s odlišným mateřským jazykem

žáci, kteří dojíždějí

Neúspěch ve škole se může projevit neprospěchem, závadovým chováním – porušováním školního řádu, záškoláctvím, problematickým postavením v třídním kolektivu.

Příčiny školní neúspěšnosti

a) osobnost dítěte – snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká sebedůvěra, poruchy učení, poruchy chování, postižení tělesné, zrakové, sluchové, mentální, autismus, vady řeči, souběžné postižení více vadami

- b) rodina – nepodnětné rodinné prostředí, nesprávné typy výchovy, složitá rodinná situace, rodinné prostředí s nízkým sociálně-kulturním postavením, nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova
- c) nedostatky ve výchovně vzdělávacím procesu ve škole – malá aktivizace žákovy osobnosti ve vyučování, nedostatečná motivace, nezáměr o učení, nerespektování vývojových hledisek a principů pedagogické práce, špatné vztahy mezi učitelem a žákem, popřípadě mezi žákem a spolužáky, konflikty ve spolupráci školy s rodinou.
- d) přechod mezi jednotlivými vzdělávacími stupni
- e) dlouhodobá nepřítomnost ze zdravotních a jiných závažných důvodů

Cíle školní strategie předcházení školní neúspěšnosti

Předcházení školní neúspěšnosti ze strany školy

Motivace a zvyšování sebedůvěry: klademe na dítě přiměřené nároky, zdůrazňujeme jeho pozitivní stránky, oceňujeme jeho jedinečnost, umožňujeme dítěti vyslovovat vlastní názory, podporujeme aktivitu dítěte, pomáháme dítěti a radujeme se z jeho úspěchů, rozvíjíme u dítěte pocit empatie, vyhýbáme se negativnímu srovnávání, zajištění plynulého přechodu mezi MŠ a ZŠ, i mezi jednotlivými stupni na ZŠ.

Pedagogičtí pracovníci: znají žákovy vzdělávací možnosti a jsou se žákem v pravidelném kontaktu, mají přehled o úrovni vědomostí a dovedností žáka, spolupracují s třídním učitelem, znají příčiny jeho nedostatků při plnění školních povinností, znají žákovo rodinné zázemí a jeho zdravotní stav, stanovují pravidla vzdělávacího procesu a způsoby hodnocení v daném předmětu, efektivně podporují žáka a motivují jej ke školní práci, nabízejí žákům a jejich zákonným zástupcům konzultační hodiny.

Základem práce s takovými dětmi a žáky je vyžadovat od nich pouze takové výkony, na které svými schopnostmi stačí.

Nástroje na koordinaci péče o žáky ohrožené neúspěchem

Plán pedagogické podpory – zpracovává škola v prvním stupni podpůrných opatření, může mít omezenou platnost nebo může být využíván po delší časové období, musí být pravidelně vyhodnocován.

Plán je založen na individuálním přístupu k žákovi (přiměřená časová dotace k vypracování úkolů, ověření pochopení zadání úlohy, poskytování zpětné vazby, preferování ústní formy ověřování znalostí, zadávání vhodných cvičení k zopakování a upevnění učiva atd.).

V případě přetrvávajících obtíží je zákonným zástupcům doporučena návštěva odborného pracoviště – např. PPP, SPC apod. V případě potřeby jsou žákovi poskytnuta potřebná podpůrná opatření (individualizace, reedukace, pedagogická intervence, pomoc asistenta pedagoga, zohlednění obtíží, úprava metod a forem výuky atd.).

Škola vždy úzce spolupracuje s rodiči, pravidelně (během třídních schůzek a konzultací) je informuje o výsledcích výchovně vzdělávacího procesu a zároveň sleduje plnění žákovy domácí přípravy.

Individuální vzdělávací plán – podpůrné opatření v rámci 2. – 5. stupně, tvoříme ho na základě doporučení ŠPZ, po podpisu informovaného souhlasu a podání žádosti zákonným zástupcem

Doporučené postupy při řešení školní neúspěšnosti:

Nástup žáka do školy

oblast prevence

- co nejdelší dobrá motivace – zažívání příjemných věcí a úspěchu
- hodnocení žáků vzhledem k jejich osobnímu pokroku, nesrovnávat s nastavenou laťkou, každé dítě je na školu jinak připraveno
- pokud dítě začne selhávat, je třeba co nejdříve zjistit, proč selhává, a podpořit ho
- Spolupráce s MŠ – probíhající setkání budoucích prvňáků – adaptace na školní prostředí
- komunikace s rodiči – rodičům je nutné vše vysvětlit, komunikovat s nimi

oblast intervence

- pokud dítě začne selhávat, je nutné upravit vyučovací metody
- všechny postupy je vhodné vysvětlit rodičům, aby mohli podobně přistupovat k dětem doma při přípravě na vyučování – zacílit na konkrétní problém
- pokud ale dítě výrazně selhává – nutná přesná diagnostika příčin problému – vyšetření v PPP, SPC

Přestup žáka na druhý stupeň

- dopřát čas na adaptaci

- komunikace mezi učiteli - 1. a 2. stupeň – předávání zkušeností, jak žáci pracovali, jaká byla pravidla hodnocení, jak se řešili různé problémové situace
- adaptační bloky – vždy na začátku září, učitel své žáky lépe pozná, společně zažijí něco příjemného, což podpoří vzájemnou důvěru

Změna školy

- změna školy znamená změnu školního vzdělávacího programu – soulad musí zajistit vyučující
- neznámá to, že je povinností učitelů žáka vše doučit (za změnu školy je odpovědný rodič), ale je vhodné žákovi vytvořit podpůrnou síť – komunikace učitel – rodič – žák – informovanost, jak žák zvládá adaptaci na nové prostředí atd.

Nemoc, zvýšená omluvená absence

- při dlouhodobé nemoci je třeba s rodinou žáka úzce spolupracovat, zajistit doplňování učiva, ulehčit návrat žáka po nemoci do školy – plán doplnění a osvojení zameškaného učiva a jeho přezkoušení
- sledovat absenci žáka – zda jsou/nejsou krátkodobé absence z důvodu návštěvy lékaře, nevolností, rodinných důvodů, nejsou pravidelné v době, kdy se píše písemná práce, kdy má být žák zkoušen, zda se nejedná o konkrétní dny v týdnu

Změna situace v rodině

- můžeme pomoci, pokud dobře známe situaci, pokud je dobré klima a vzájemná důvěra
- sledujeme nejen velmi slabé žáky, ale také ty, kteří se výrazně zhoršili, začali být vůči plnění školních povinností apatičtí, zhoršilo se chování – nutné vždy řešit – osobní schůzka
- rodiči v případě potřeby doporučit odbornou pomoc

Špatná sociální situace

- podat žákovi pomoc a podporu
- dát pozor na to, aby se dítě nestalo terčem posměchu
- řešit problém s rodiči
- v případě přetrvávajících problémů kontaktovat příslušný OSPOD

- nabídka spolupráce s neziskovými organizacemi

Závadové chování, záškoláctví

- porušení školního řádu nepřehlížet
- pokud nepomůže prevence, závadové chování řešit v souladu se školním řádem
- důsledné řešení zvýšené omluvené absence

Další podpůrné aktivity pro děti a žáky ohrožené školním neúspěchem: doučování, spolupráce s rodiči, školní kroužky, další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti speciální pedagogiky a psychologie.